

Fluorita de la pedrera d'Artxondoko, vall de Bolintxu, Bilbao, Bizkaia

Aitor SOPELANA (Bilbao, Bizkaia)
José Agustín VÁLGOMA (Algorta, Bizkaia)

L'ànim amb el qual s'escriu aquest article és posar en coïncidència l'existència d'una pedrera amb cristalls de fluorita dins de l'àmbit de Bilbao. Si bé l'aparició de fluorita a nivell estatal és cosa habitual, amb excel·lents exemplars de llarg a llarg de la península, no és un mineral freqüent en el municipi de la capital biscaïna.

L'any 2016 es va localitzar un esment en un blog sobre l'aparició de fluorita en la pedrera d'Artxondoko (o de Bolintxu). Amb aquesta pista els a dalt signataris vam intentar localitzar i recol·lectar mostres de dit mineral.

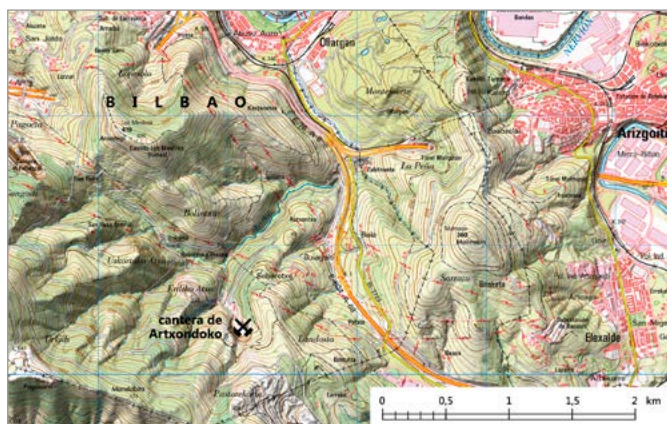
La capital biscaïna, des del punt de vista geològic, se situa en l'anticlinori de Bilbao. Aquesta estructura està formada per materials d'edat cretàica. Al sud de Bilbao, i en els voltants del conegut mont Pagasarri, trobem la vall de Bolintxu. En aquesta vall es localitza la pedrera d'Artxondoko, on afloren calcàries de l'Aptià superior. Aquest mateix paquet calca-

ri s'estén, a més de la pedrera d'Artxondoko, per d'altres com la d'Igartu i la del barri d'El Peñascal.

La vall de Bolintxu discorre entre les muntanyes de Ganea i Arnotegui. Històricament, la vall s'ha utilitzat per a la captació d'aigua potable per a la població de Bilbao. A la fi del segle XIX es van realitzar diverses infraestructures amb aquesta finalitat. L'any 1894 es van construir dues preses que han estat operatives fins a finals del segle XX. En 1923 es va instal·lar una depuradora, la primera a Bilbao i pionera a Espanya per l'ús de l'ozonització de l'aigua per a la seva desinfecció, encara que actualment està en desús. Pel que fa a la pedrera d'Artxondoko, es va obrir al peu de la muntanya Pastorekorta en 1960 i ha estat durant molt temps abandonada (des de l'any 1975). En l'actualitat s'està emplenant amb enderrocs d'altres pedreres veïnes generant una sèrie de conflictes mediambientals.

En línies generals, la paragènesi és molt senzilla i similar a altres jaciments de la zona de Bilbao. En la pedrera d'Artxondoko apareix fluorita com a mineral més destacable, dins de geodes (fòssils), amb cristalls de fins a 2 cm, i acompanyada de calcita, dolomita i també ankerita, ben cristal·litzades. Cal assenyalar l'absència de minerals que sí apareixen en altres explotacions de l'entorn de Bilbao, com esfalerita, pirita, calcopirita i quars, encara que ocasionalment apareixen indicis dels mateixos. També són habituals diferents tipus de fòssils.

Malgrat no ser una paragènesi massa atractiva, els signants creuen que l'aparició de fluorita ben cristal·litzada és destacable, ja que pocs minerals desperten tant d'interès. Això és gràcies als seus múltiples hàbits i varietat de colors que la tornen habitual en col·leccions distribuïdes per museus, universitats, col·leccions particulars i altres entitats a nivell global.

Ubicació de la pedrera d'Artxondoko.
Font: modificat, IGN (sèrie MTN25 ràster, 2013).

Calcita. C.V. 6,2 cm. Col. i foto: Aitor Sopelana.

Calcita i dolomita. C.V. 3,2 cm.
Col.: José Agustín Válgoma; foto: Aitor Sopelana.

Fluorita, calcita i dolomita. Cristall fluorita: 1,5 cm. Col. i foto: José Agustín Válgoma.

Dolomita. 4,5 x 3 cm. Col.: José Agustín Válgoma;
foto: Aitor Sopelana.

Fluorita i dolomita. C.V. 5 cm.
Col. i foto: José Agustín Válgoma.

Fluorita (exfoliada), calcita i dolomita. C.V. 4 cm.
Col. i foto: Aitor Sopelana.

Fluorita (exfoliada), dolomita i calcita. C.V. 3,6 cm.
Col.: José Agustín Válgoma; foto: Aitor Sopelana.

